

Kontroll i verkstaden

Reglerna om utförandekontroll i PBL och EKS avser endast utförande på byggplatsen. Kontroll av tillverkning/utförande som utförs före leverans till byggplatsen förutsätts hanteras på annat sätt, t ex via systemet med CE-märkning enligt Byggproduktförordningen.

➤ *För bärverk i stål innebär detta att kontroll av tillverkning på verkstad förutsätts ingå i den egenkontroll av tillverkaren som omfattas av certifieringen av tillverkarens system för produktionsstyrning, FPC, enligt SS-EN 1090-1.*

I SS-EN 1090-1, kapitel 6, anges att tillverkaren ska upprätta, dokumentera och underhålla ett system för produktionsstyrning (FPC) som ska omfatta skrivna rutiner och regelbundna kontroller, provningar och/eller utvärderingar.

Enligt SS-EN 1090-1, kapitel 6, gäller även att överensstämmelse med krav och angivna värden för en komponent eller byggsats ska visas genom tillverkningskontroll utförd av tillverkaren och enligt tillverkaren fastställd plan.

➤ *Detta kontrollansvar gäller oberoende av om man utför tillverkningen själv eller om den görs av legotillverkare eller underleverantörer och även om hela eller delar av tillverkningen görs utanför EU.*

För mer detaljerad information om vilka kontroller som ska utföras och omfattningen av dessa hänvisar SS-EN 1090-1 till viss del till SS-EN 1090-2.

➤ *Beroende på aktuell utförandeklass gäller bl a vissa krav på spårbarhet för ingående produkter, vilket innebär att tillverkarens egenkontroll enligt SS-EN 1090-1 omfattar både vad som i EKS definieras som mottagningskontroll och utförandekontroll.*

Enligt SS-EN 1090-1, avsnitt 6.3.6, ska tillverkningen styras av en komponentspecifikation (ungefär tillverkningsritningar) som ger all nödvändig och tillräckligt detaljerad information för tillverkning och utvärdering av komponentens överensstämmelse med ställda krav, och tillverkaren ska införa en skriftlig kontroll- och provningsplan för kontroll och dokumentation av att tillverkade komponenter överensstämmer med motsvarande komponentspecifikation.

Om tillverkaren svarar för både dimensionering och tillverkning ska även dimensioneringsarbetet täckas av tillverkarens FPC och deklarerar enligt SS-EN 1090-1, och i sådana fall ska tillverkarens egenkontroll inkludera rutiner för dimensioneringskontroll. Enligt SS-EN 1090-1 ska även (bl a) kontroller dokumenteras och arkiveras enligt de rutiner som anges i tillverkarens FPC.

När systemet med certifiering enligt SS-EN 1090-1 fungerar som det är tänkt ska en beställare av bärverk i stål som tillverkas i verkstad av en certifierad tillverkare alltså kunna utgå från att tillverkarens egenkontroll är tillräcklig, och nöja sig med att man vid leverans till byggplatsen har en mottagningskontroll där man bockar av att det som levereras överensstämmer med det som beställts.

➤ *Om avtalet med tillverkaren även omfattar dimensionering ska man som beställare även kunna utgå från att dimensioneringskontrollen har utförts som en del i tillverkarens egenkontroll.*

➤ *Som byggherre har man dock även att ta hänsyn till byggherrens kontrollansvar enligt PBL.*

Om upphandlingen av tillverkning i verkstad begränsas till tillverkning (motsvarande utförandeentreprenad) bör man avtala om att kontroll utförs enligt byggherrens (konstruktörens) kontrollplan.

Om endast kontroll motsvarande grundkontroll är aktuellt ingår detta normalt i tillverkarens uppdrag. En tillverkare certifierad enligt SS-EN 1090-1 kan förutsättas ha den kompetens som krävs för att utföra kontrollerna.

Om tillverkaren ansvarar för grundkontrollen bör det i avtalet ingå att tillverkaren ska tillhandahålla en dokumentation av utförda kontroller under tillverkningen.

Om kontroll motsvarande tilläggskontroll är aktuellt bör man avtala om att byggherrens utsedde sakkunnige ges tillträde till verkstaden för att kunna övervaka eller utföra de kontrollmoment som behöver göras där.

Om upphandlingen av tillverkning i verkstad omfattar både dimensionering och tillverkning (motsvarande totalentreprenad) bör man avtala om att tillverkarens kontrollplaner för dimensionering såväl som utförande ska godkännas av byggherrens kontrollansvarige eller av byggherren utsedd sakkunnig, samt att tillverkaren ska tillhandahålla dokumentation av utförda kontroller.

Om kontroll motsvarande tilläggskontroll är aktuellt bör man, även vid "totalentreprenader", avtala om att byggherrens utsedde sakkunnige ges tillträde till verkstaden för att kunna övervaka eller utföra de kontrollmoment som behöver göras där.